

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Feudum & Emphyteusis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

Ad festa majorum voto, aut juramento recepta tenentur quidem populus; sed non sub obligatione voti, aut juramenti, est enim hæc personalis. Non potest Episcopus prohibere, alioquin in festo licita, causa necessitatis, aut pietatis, quod si sub excommunicatione prohibeat, nulla est excommunicatio, secundum Navar. c. 13. n. 15. Lopez l. 1. col. 5.

Excusat à festi observatione metus justus, necessitas, putras, utilitas publica, vitatio damni corporis, vel animæ, dispensatio Episcopi, vel parochi, ubi is solet dispensare, Vid. Nav. & Sylv.

Circa festi principium, & finem servanda, est Ecclesiæ consuetudo, ubi autem à vespere incipit, excusantur barbitonfores, in vigilia laborantes, concessione Eugenii IV. secundum Nav.

Feudum, emphyteusis.

Vide v. *Alienatio.*

1. Emphyteusis est contractus, quo quis tradit rem suam immobilem alteri quoad dominium utile, sub certa pensione reali solvenda in recognitionem domini directi. Emphyteusis alia est perpetua, alia temporalis, alia Ecclesiastica, alia communis sive profana, alia nova, utpote quæ primo instituitur; alia est vetus & antiqua; alia denique est hereditaria, quæ concedi solet pro omnibus heredibus, quamvis extraneis; alia verò familiaris, quæ conceditur solum pro his qui sunt de familia. tom. 2. de Contractibus, disp. 3. q. 8. punct. 1. num. 1.

2. Feudum (à fide seu fidelitate sic dictum) est contractus, quo quis tradit feudatario, sive vasallo rem suam immobilem quoad dominium utile, cum onere obsequii & servitii personalis; & in hoc scilicet ratione pensionis differt feudum ab emphyteusi; nam quatenus pensio est personalis, id est, consistens in obsequio personali, dicitur feudum; quatenus verò pensio est realis, id est, consistens in pecunia, vel frumento, vel alia re simili, dicitur emphyteusis. ib. n. 2. §. 3.

3. Jus commune hæc præscribit condiciones ad contractum emphyteuticum; nimirum ut contractus emphyteuticus celebretur per scripturam, nisi aliter receptum sit alicubi per contrariam consuetudinem; ut contractus fiat de rebus

bus immobilibus & frugiferis, & solo adhaerentibus, ut v. g. agris, domibus, pratis, &c. ut bona quae subjiciuntur emphyteusi, non sint bona Ecclesiae: ut dominium directum periret apud priorem dominum, dominium vero utile transferatur in emphyteutam, ut quotannis ab emphyteuta solvatur certa pensio, seu Canon consistens in pecunia, vel in fructibus; alioqui cadit ab emphyteusi, seu à tota re, nisi excusetur, eo quod purgaverit moram celeritate solutionis, aut nisi legitime impeditus fuerit: nam legitime impedito non currit tempus. Si vero nescivit rem esse emphyteuticam, restituendus est in integrum, etiam si major sit; quia par non est ut culpam subeat, qui culpam non admisit. Excusabitur similiter emphyteuta à solutione pensionis, si res emphyteutica pereat sine culpa emphyteutae. Imò expensae refarciendae sunt emphyteutae, modo sint expensae magni valoris, & emphyteuta non cadat propter suam culpam; modo melioramenta non sint superflua, & modo non fuerint facta à casu, seu à causis naturalibus absque expensis emphyteutae. *ibid. punct. 2. n. 1. & seq.*

4. Alia conditio ad contractum emphyteuticum requisita est, ut emphyteuta privari possit re accepta in emphyteusim, quoties res efficitur notabiliter deterior ex culpa lata, vel levi emphyteutae. Denique requiritur, ut quamvis emphyteuta possit rem emphyteuticam (modo non sit res Ecclesiae) oppignorare, vel permutare, vel hypothecare, vel donare, vel legare, vel tradere in solutionem quoad jus quod ipse habet; non tamen possit rem emphyteuticam, & ejus melioramenta per venditionem alteri tradere secundum jus utile quod ipse habet, aut locare ad decennium, seu tradere alteri in emphyteusim, seu libellum absque consensu domini directi, saltem implicito & praesumpto, vel non admonito domino directo, num ipse velit eodem pretio emere. *ibid. n. 23. & 24.*

5. Quando res emphyteutica transit ad alium emphyteutam per venditionem, vel donationem, vel permutationem, vel locationem decennalem, solvendum est à secundo emphyteuta laudemium, seu quinquagesima pars domino directo propter investituram, seu laborem quem dominus directus subit investiendo, seu mittendo novum emphyteutam in possessionem *ib. n. 25.*

6. Ad contractum feudi quatuor conditiones requiruntur;

tur; scilicet ut dominium directum perseveret apud priorem dominum; dominium vero utile transferatur in vasallum; ut feudum constituatur super re immobili, agro, pago, urbe, &c. ut vasallus non alienet feudum sine consensu domini directi, ad quem pertinet investire, & mittere in possessionem; alioquin vasallus cadit à feudo, quamvis alienando protestetur se alienare salvo & reservato consensu domini directi; nam protestatio est contraria facto, *ib. punct. §. 4. num. 1.*

7. Quæres, an bona Ecclesiastica possint tradi in emphyteusim, & in feudum seu libellum, aut alia ratione alienari. Respondetur, bona Ecclesiæ mobilia & pretiosa quæ servando servari non possunt, posse absque alia solemnitate vendi ab Episcopo, aut ab alio qui bonorum Ecclesiæ habeat administrationem; at bona Ecclesiæ immobilia, vel etiam mobilia pretiosa, quæ servando servari possunt, non possunt validè alienari, nisi adsit justa causa à jure præscripta; qualis est necessitasurgens, pietas, ut ad redimendos captivos, utilitas evidens, & incommoditas, ut quando res est majoris sumptus, vel incommodi, quam fructus & reditus. *tom. 1. de alienatione bonorum Ecclesiast. disp. 2. quest. unic. punct. 2. n. 3. & punct. 3. n. 1.*

8. Valebitne alienatio bonorum Ecclesiæ facta à Prelato qui credebatur subesse legitimam causam, sed re ipsa non erat legitima? Valebit, quamvis postea comperiat non fuisse legitimam *ib. n. 5.*

9. Ad validam autem alienationem bonorum mensæ Episcopalis, aut Ecclesiæ Cathedralis, vel collegiatae immobilium requiritur unus tractatus, id est discussio, quæ fit alternis rationibus pro & contra. utrum expediat hujusmodi bona alienare, & post tractatum requiritur consensus expressus majoris partis Capituli, eorum scilicet qui sunt presentes. Præterea requiritur subscriptio in casibus, in quibus jus subscriptionem præscribit; & consensus Superioris, Episcopi videlicet respectu clericorum & monasteriorum non exemptorum; respectu vero exemptorum sufficit consensus majoris partis Capituli, & illius qui pleno jure est superior. Denique ut hujusmodi alienatio sit licita jure antiquo, requiritur facultas seu consensus Sedis Apostolicæ, qui ceusetur & præsumitur intercessisse ex lapsu triginta vel quadraginta annorum. Et hæc præscripta solemnitate contracti

alic-

alienationis bonorum Ecclesiæ celebratus, est invalidus, & res accepta sine prædicta solemnitate restituenda est, etiam cum fructibus locupio, ad quem ante alienationem pertinet, ut constat ex *Extravag. Ambitiosa Pauli II.* teneturq; emptor si mala fide emit ad damnorum restitutionem, cum censeatur injusta causa illorū. *ib. pu. 4. n. 1. 3. & seq. item n. 14. & 15.*

Alienantes vero bona Ecclesiæ, vel locorum piorum sine prædicta solemnitate, si fuerint Episcopi, vel Abbates, incurrunt interdictum ab ingressu Ecclesiæ; & si per sex menses permanserint in interdicto, iis elapsis remanent suspensi à regimine & administratione Ecclesiæ, vel monasterii cui præfunt in temporalibus & spiritualibus. Quod si fuerint inferiores Episcopis, vel Abbatibus, privantur ipso facto absque alia declaratione beneficio, vel officio, cujus bona præsumpserint alienare. *ib. punct. 1. n. 1. & punct. 5. n. 1.*

Præterea incurrunt excommunicationem non solum ipsi alienantes, verum etiam recipientes; modò secuta sit actualis traditio, seu alienatio, ut patet ex præfata *Extravag. Ambitiosa Pauli II. ib. punct. 5. n. 3.*

Ex his colligitur non posse sine prædicta solemnitate incidi arbores solo adhærentes, siue fructiferæ sint, siue etiam infructiferæ, cum hæc pretiosa bona reputentur; secus de vino, oleo, frumento, &c. cum hæc non censeantur pretiosa, quæ servando servari possunt. Hæc doctrina militat quoque pro permutatione bonorum Ecclesiæ facta absque prædicta solemnitate, etiam si facta sit inter Ecclesias. Item militat adhuc pro bonis Confraternitatis, vel Collegii, vel Congregationis, vel Hospitalis, aut Oratorii erecti & fundati auctoritate Episcopi; & pro bonis Commendarum, aut Juris patronatus Ecclesiastici. Nomine autem *bonorum* intellige etiam bona incorporalia, id est, jura, actiones, & servitutes, &c. *ib. punct. 2. n. 4. 7. 9. 10. 13. & 19.*

10. Sicut autem bona Ecclesiæ immobilia & pretiosa alienari non possunt absque prædicta solemnitate, ita neque tradi possunt in pignus, vel hypothecam; nam actus quo res traditur in pignus, vel hypothecam, venit etiam nomine *alienationis*. *ib. n. 23.*

11. Sed petes, an beneficiarius, aut Prælatus possit repudiare legatum, vel hereditatem Ecclesiæ relictam, non servata hac solemnitate? Potest, quia per hanc repudiationem seu renuntiationem hereditatis nondum acceptatæ, non di-

dicatur præcisè alienare bona Ecclesiæ; peccat tamen contra iustitiam repudiando; cum ex officio teneatur consulere bono Ecclesiæ. *ib. n. 33.*

Fideiussio.

Vide v. *Asscuratio.*

1. Fideiussio, quæ significat fidem suam alteri jubere et dare, est contractus, quo quis in se suscipit obligationem alterius, promittens sub fide sua illius adimpletionem, sequens illius defectum obligans; hinc fit ut fideiussor non teneatur ad plura, vel ad majora, quàm teneatur principalis debitor pro quò jubet, & cuius personam gerit, & tenetur in illius defectum, etiam ante iudicis sententiam. *tom. 2. de Contractibus, disp. 3. quæst. 9. punct. 1. n. 1. & 2.*
2. Fideiussor qui se tantum obligaverat ad aliquod tempus, ex. gr. ad annum, remanet liber ab obligatione fideiussionis; postquam creditor prorogavit terminum debitori pro quo fideiussit. Idem dicendum si ille ad quem exhibendum & custodiendum se obligaverat, condemnatus fuit de aliquo crimine, aut fugit. *ib. n. 8. & 9.*
3. Fideiussor qui pro reo morte digno fideiussit, plebentus non est capite, reo fugiente; quia non præsumitur eum voluisse se ad hanc pœnam obligare; imò nec potuit, cum non sit dominus vitæ suæ. *ib. n. 10.*
4. Fideiussor potest agere contra debitorem, ut seipsum liberet à fideiussione, in his casibus, quando debitor vergit ad inopiam, aut quando multo tempore fuit in mora solvendi postelapsum tempus constitutum ad solvendum; & quando fideiussor condemnatus fuit ad persolvendam fideiussionem. Item debitor tenetur resarcire damna quæ patitur fideiussor ob culpam debitoris non solventis debito termino. *ib. n. 11.*
5. Duplex est fideiussio, judicialis & privata. Judicialis fit in iudicio, ut quando quis fideiubet ad constituendum reum sub pœna pecuniaria; quòd si non præstet, tenetur pœnam solvere: privata verò fideiussio est, quando quis se obligat in defectum principalis ad solvendum. *ib. n. 17.*
6. Ille potest fideiubere, qui habet bona ad satisfaciendum in defectum principalis, modò habeat liberam illorum bonorum.